

Agnès Ledig

To sekunder før miraklet

*Oversatt fra fransk av
Ellen Huse Foucher*

GYLDENDAL

Originaltittel: *Juste avant le bonheur*

Copyright © Éditions Albin Michel, 2013
Norsk utgave © Gyldendal Norsk Forlag AS, 2015

www.gyldendal.no

Første gang utgitt av
Éditions Albin Michel, 2013

This book is published by arrangement with
Literary Agency Wandel Cruse, Paris

Printed in Lithuania
Trykk/innbinding: UAB PRINT-IT
Sats: Type-it AS, Trondheim 2014
Papir: 70g Holmen Book Cream 1,6
Boken er satt med Minion 11/15 pkt.
Omslagsdesign: Laurent Besson

Oversetter Ellen Huse Foucher er medlem av Norsk Oversetterforening

ISBN 978-82-05-42832-4
ISBN 978-82-525-8494-3 (Bokklubben)

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

«Menneskene vi har elsket, vil aldri mer være
der de var, men de er overalt der vi er.»

Alexandre Dumas

*Til Nathanaël,
som følger meg der jeg er ...*

Koalesens, subst. – 1537, fra latin *coalescere*
«vokse sammen med»

1. BIOL. Sammensveising av to vevsoverflater som er i kontakt med hverandre.
2. KJEM. En prosess der to eller flere dråper slår seg sammen til større dråper.
3. LING. Sammentrekning av to eller flere fonemiske elementer til ett.

Le Petit Robert

Her:

4. PSYK. Tilnærming mellom personer som er følsomme og skadet av livet, der kontakten dem imellom fører til en solid rekonstruksjon av hvert enkelt element gjennom helheten de danner.

Et fornavn på et navneskilt

Hun har taklet verre ting enn dette, Julie.

Hun hadde kunnet gjøre motstand, tatt sjansen på å miste jobben, men beholdt verdigheten.

Hvilken verdighet?

Den hadde hun mistet for lenge siden. Når det er snakk om bare å overleve, rydder du de store prinsippene du hadde som ung, pent vekk i et skap. Og du sier ikke imot, du finner deg i ting.

Ja, for hun trenger denne jobben. Virkelig. Og det vet den drittsekken Chasson. Den hensynsløse butikksjefen som ikke nøler med å gi deg sparken hvis det mangler ti euro i kassa. For ikke å snakke om når det dreier seg om femti!

Julie vet forresten godt hvem det var som stjal de femti euroene da hun sto med ryggen til. Men du blir frosset ut hvis du sladrer på en kollega. Veldig. Da får du et rykte på deg som sitter like fast som en flue på et fluepapir. Det vil hun ikke.

«Frøken Lemaire, jeg kunne gi Dem sparken her og nå. Men siden jeg vet hvilken situasjon De er i, er jeg klar over at De ikke kan betale tilbake. De skal vite at jeg kunne be Dem om å finne en løsning for å erstatte kassafeilen. Skjønner De hva jeg mener?»

Hvis ikke kan De jo spørre noen av kollegaene Deres som vet hvordan slikt kan løses», sa han med stivt blikk, uten skrupler, med et ekkelt smil om munnen.

For en drittsekk!

Imidlertid tar han seg godt ut. Den perfekte svigersønn. Høy, energisk, smilende, med sterk hake og gråsprenge tinninger. Alltid et oppmuntrende klapp på skulderen. Alltid noen vennlige ord når han hilser på butikkmedarbeiderne mandag morgen. En elegant kone og høflige barn. En fyr som startet nederst, og som har klatret oppover med slit og hardt arbeid, en mann som vekker respekt og beundring. Slik er medaljens forside. Og når du snur den, oppdager du ulven, rovdyyret, mannen som vil ha kvinner for sine føtter for å bevise for seg selv at han er den sterkeste.

Noen minutter senere går Julie med raske skritt nedover den lange gangen mellom sjefens kontor og kjøpesenteret. Pausen er nesten over. Hun skulle svært gjerne ha sluppet å bruke den på å bli innkalt til sjefen. Med ermet tørker hun rasende vekk en tåre som har forvillet seg ned på kinnet. Et ulykksalig tegn på svakhet som hun må bli kvitt så raskt som mulig.

Julie er ingen nybegynner.

Hun er av dem skjebnen ikke sparer.

Det er mange av dem ...

Paul Moissac nøler foran kjøledisken med frossenpizza. Valget av sixpacken med øl hadde vært greit, men dette! Det er faktisk første gang han setter sine bein i et supermarked. I hvert fall på egen hånd.

Kona dro fra ham for en måned siden. Før hun dro, hadde hun fylt kjøleskapet – som en siste sjenerøs gest som antagelig ga henne en deilig følelse av å gjøre sin plikt. Den perfekte hustru i all sin storsinnethet, ned til minste detalj, så ingen måtte komme der og bebreide henne fordi hun så brått og ugjenkallelig hadde forlatt ham.

Men i dag har ikke Paul noe valg lenger. Å ta av en kilo i uka er kanskje greit i begynnelsen, men det går ikke i lengden. Og han vil ikke sitte alene ved et restaurantbord; bare tanken er så deprimerende at han mister matlysten. Og når man er femtifire, er det kanskje på tide å kunne orientere seg i en stor matbutikk. Han ender med å velge den dyreste pizzaen. Det skulle bare mangle at han spiste dårlig bare fordi kona hadde dratt sin vei etter tretti års samliv.

Han pleier uansett alltid å velge det dyreste alternativet, overbevist som han er om at kvalitet koster litt ekstra.

Da han går gjennom frukt- og grøntavdelingen, kommer han på en av konas favorittsetninger, som hun pleide å lire av seg mekanisk i likhet med det meste av det hun sa: «*Fem om dagen*». Hun plasserte den setningen mellom «*Røykingen vil ta livet av deg*» og «*Alkohol er ikke bra for helsa*».

Hun hadde vært utrolig slitsom!

Han putter likevel noen epler oppi en plastpose og går mot kassene. Han holder de tre tingene i hånden mens han venter på at det skal bli plass til dem på rullebåndet. Foran ham har en kjempetjukk dame akkurat lesset ut innholdet av en handlevogn full av snacks og ferdigmat. Stakkars henne om hun hadde måttet leve sammen med ekskona hans.

Han blir fort klar over at han har valgt feil kasse hvis han

ville fort ut igjen av denne konsumkarusellen, men damen i kassa er pen. Ikke særlig vennlig, men pen. Det er skjønnhetens privilegium: å dempe inntrykket av dårlig humør. Alltid. Man tilgir vakre kvinner alt, selv før de har sagt et eneste ord. Hun her ser knapt på kunden idet hun gir vekslepenger tilbake, og benytter samtidig anledningen til å tørke vekk en tåre som kom ingenstedsfra. Ingen hake som dirrer, ingen blanke øyne, men en tåre som ville ut i det fri.

Det er Pauls tur.

– God dag, Julie!

– Kjenner vi hverandre? spør hun og ser forbauset opp.

– Nei, men det står «Julie» på navneskiltet. Det er vel en grunn til det?

– Ja. Slik at kundene kan melde fra til hovedkassa hvis vi taster inn tre centimes for mye. Ikke for at de skal hilse på oss.

– Jeg er ikke perfekt, men jeg sladrer ikke.

– De har ikke veid eplene, sier hun i et nøytralt, blasert tonefall.

– Må jeg det?

– Ja, selvsagt!

– OK, så da ...?

– De må enten gå tilbake for å veie dem, eller droppe eplene.

– Jeg går tilbake, jeg skal være rask, sier Paul og griper posen. Men hvorfor vil han absolutt kjøpe disse eplene?!

– Ta den tiden De trenger, for meg gjør det ingenting fra eller til! kommenterer den unge damen med lav stemme etter at han allerede har forsvunnet fra køen.

Kundene bak begynner å bli utålmodige. Julie benytter

anledningen til å strekke litt på ryggen som har plaget henne i over en uke.

Mannen kommer andpusten tilbake og legger de nå veide eplene foran den unge damen.

– De har trykket på druer i stedet for epler!

– Virkelig?

– Sunrise druer. Det står på lappen. Og dette er Sunrise epler.

– Gjør det noe?

– Druer koster mer. De kan gå tilbake og veie på nytt.

Det stigende bruset av misfornøyde stemmer i køen bak gjør valget enkelt.

– Det er greit, jeg betaler det som står. Kanskje eplene vil smake ekstra godt nå som jeg betaler druepris! sier han og smiler til henne.

Julie svarer med et lite smil. Det er en evighet siden sist en mann var hyggelig mot henne. For en gangs skyld var det ikke det motsatte! For selv om hun bare er tjue, er ikke Julie bortskjemt med den slags oppmerksomhet. Sorgløsheten er begravd på de tapte illusjoners gravlund – sammen med verdigheten.

– Fotballkveld? spør hun og rekker ham kassalappen.

– Nei, hvorfor det?

– Tja – øl, pizza ...

– Ungkarskveld!

– Det ene utelukker ikke det andre.

Julie gidder ikke svare neste kunde som indignert forsøker å få henne til å si seg enig i at alle må da vite at frukt og grønns-

saker må veies! Den slags gnåling er hun blitt immun mot. «SGHT» har hun fått mer enn nok av for lenge siden. Smil – God dag – Ha en fin dag – Takk. Hun praktiserer det bare når hun vet hun blir overvåket. Den eplegreia har om ikke annet gitt henne et lite avbrekk og latt henne ta en slurk av mineralvannet med sitronsmak i et forsøk på å bli kvitt avsmaken for jobben.

Til ingen nytte.

Hun benyttet også anledningen til å tenke på Lulu, hennes livs store kjærlighet. Det er det eneste positive bildet som kan holde strømmen av følelser tilbake når den tvinger seg fram bak øyelokkene.

Jérôme sitter med rak rygg på sofaen. Han stirrer rett ut i luften. Arbeidsdagene blir stadig mer plagsomme. Han tåler ikke lenger liktærne til de sure gamle damene, snørrungene som nekter å åpne munnen for at han skal kunne sjekke om det ikke er en halsbetennelse i de gule sekresjonene baki svelget der, damene i overgangsalderen som snakker om hete-toktene sine som om de var en uoverkommelig forbannelse. For ikke å snakke om alle latsabbene som blir utslitte bare av å se maling tørke, og vil ha den ene sykemeldingen etter den andre. Hva ham selv angår, har han jobbet så mye at det har gått på helsa løs – litt av et paradoks – for å bli ferdig med medisinstudiene og overta en praksis på landet, der de første månedenes mistenksomhet overfor den nyankomne legen raskt hadde gått over til nesegrus respekt og beundring.

Det hadde skjedd en tragedie før han innså at det ikke kunne

fortsette slik. Han kjenner det på seg at han er nødt til å ta en pause nå, slik at det ikke skal skje en til. Den sterke drinken han tar hver kveld, hjelper ham ikke lenger til å holde ut. Han klarer å glemme det som har hendt, og sovner som en stein, men så våkner han igjen i totiden, og snur og vender på seg som en pannekake i sengen helt til det blir morgen og vekkerklokka drar ham ut av en smertefull, urolig og utålelig ensom søvn.

Faren er den eneste som til en viss grad forstår hvordan han har det, selv om heller ikke han har det spesielt lett for tiden. Han skal ringe ham i morgen for å sjekke om det lille feriehuset i Bretagne er ledig på denne tiden av året. Bølgenes langsomme, jevne rytme vil kanskje hjelpe ham til å finne en slags fred midt oppi alt rotet.

Den lille gutten har slått seg til i stua. Dagmammaen kikker stadig på ham mens hun lager middag. Han har tatt alle plastdyrene ut fra lekekassa og satt dem i en ring. Den knøttlille grå elefanten har fått en diger hvit hund som sidemann, og de tre gjessene som står bom fast på sin lille grønne plen, lurer nok på hvordan de har havnet ved siden av en fiolett dinosaur som knapt nok er større enn dem.

Barnet snakker til dyrene som om de var vennene hans, og lar dem i tur og orden få leske seg på den blå blomsten i hjørnet av det fargerike bomullsteppet. Når han fordyper seg i dyreverdenen, glemmer han de følelsesmessige påkjenningene han har vært utsatt for på førskolen. Den store gutten som rappet den andre kjeksens hans da frøken snudde ryggen til, jakken som ble slengt på gulvet under knaggene, tråknet på og skit-

net til, tegningen hans som ble ødelagt av et glass med pensler som veltet. Frøken lovet at han skulle få tegne en ny, men det var akkurat den han hadde villet gi til mamma når hun kom hjem fra jobben i kveld.

Det er lettere å komme overens med plastdyrene ...

Jeg har jobbet i kassa i to år nå, og det er første gang en kunde sier hei og bruker fornavnet mitt. Det er så utrolig sjelden at jeg støter på hyggelige folk. Vanligvis overser de meg fullstendig, som om jeg ikke fortjener at de er høflige, når de da ikke kaster seg over meg fordi jeg ikke er rask nok. Alle de som med et blick lar meg forstå at jeg bare er en kassadame, alle de som, fordi kunden alltid har rett, tror at de kan tillate seg absolutt alt, inkludert upassende og mannssjåvinistiske bemerkninger. Og de som fortsetter å snakke i mobiltelefonen som om jeg var en maskin, mens de venter på at sluttsummen skal komme til syne på skjermen, og som går sin vei uten å kaste et blick på meg.

Men jeg vet å forsvare meg. Noen av kollegaene tar imot uten å ta igjen, men jeg gir svar på tiltale, folk er så lite forståelsesfulle! De skulle bare byttet plass med meg. De ville ikke holdt ut i to dager, i støyen og trekken, med tunge varer som må under skanneren og som sliter ut ryggen, det hele ledsaget av den evinnelige bippelyden. For ikke å snakke om drittsekken Chasson som behandler oss som kveg.

En dag skal han få svi for det. Han kommer til å angre.

Når Lulu blir stor, når han ikke trenger meg lenger, da skal

jeg ikke la meg tråkke på mer. Da blir jeg endelig fri. Da skal jeg hevne meg på alle verdens drittsekker som lar kvinner gjennomgå fordi de mener vi vær så god skal være velvillige og stå på pinne for dem. Hvem tror de at de er?

Det var noe snilt og oppriktig i blikket til den fyren i dag. Men jeg må være på vakt. Jeg er blitt lurt gang på gang. Men merkelig nok følte jeg at han var annerledes.

For det første er han gammel! Ikke som de unge kjekkasene som tror at de kan få feie over hvem som helst bare fordi de ser bra ut.

Ja, og så var han helt lost, som om han kom fra en annen planet, med den gale lappen på epleposen.

Av og til har jeg lyst til akkurat det, å dra til en annen planet. Uten all denne faenskapen som får det til å gå rett til helvete. Et sted hvor folk flest faktisk har det bra.

Av og til her i livet får du følelsen av å ha truffet noen fra samme univers som deg selv ... Et utenomjordisk menneske, forskjellig fra alle andre, en som er på samme bølgelengde som deg, eller som har de samme illusjonene.

Det var det inntrykket jeg fikk i dag ...

Det gjorde godt.

EN UKE SENERE ...

Klar for avreise

– God dag, Julie, sier mannen etter å ha lagt varene på rullebåndet.

– God dag. Har De veid alt i dag? spør hun, men ikke for å erte.

– Ja faktisk, jeg gjør fremskritt ... Og hva med Dem, er formen bedre?

– Bedre?

– Ja, var De ikke litt trist sist?

– Nei! svarer hun skarpt.

– Så det var et støvkorn i øyet?

– Akkurat! Frysebagen må man betale for, skal De ha den likevel?

– Ja, den er vel ganske praktisk?

– Det får De selv avgjøre. Det blir førtisju euro og nittifem centimes.

– Her, sier mannen og tar fram en femtilapp, – behold resten.

– Nei. Tips er ikke tillatt.

– Og hvis jeg vil ha tips om innkjøp, kan jeg da invitere Dem ut når De har spisepause? Er *det* tillatt?

- Tror ikke det passer seg.
- Er De redd for sladder?
- De kunne nesten vært bestefaren min!
- Ikke overdriv, jeg kan bli fornærmet!
- I alle fall faren min ...
- Ok. Men har ikke en far lov til å ta seg et glass sammen med datteren sin?
- Jeg er ikke datteren Deres.
- Det er det ingen som vet, vi kan late som.
- Hva er det De er ute etter? Lammekjøtt?
- Nei, jeg er på jakt etter en korrump butikkansatt som er villig til å gi meg de tipsene og knepene jeg trenger for å handle i store matbutikker.
- Det kommer an på hva De er ute etter.
- Jeg prøver å venne meg til å være singel etter tretti års samliv med en dame som styrte alt, ikke minst innkjøpene.
- De er med andre ord ute etter lammekjøtt!
- Nå som jeg har denne frysebagen, må jeg jo bruke den til noe.
- Selv om jeg drar inn magen, får jeg ikke plass der.
- Jeg stiller ikke slike krav, alt jeg spør om, er om vi kan gå på en kafé når De er ferdig her. Når slutter De?
- I dag har jeg pause mellom ett og tre.
- Hvor spiser De?
- Jeg har et eple.
- Et eple? Det er ikke næringsrikt nok, selv til druepris. Jeg skal stå dobbeltparkert i P-feltet, P for Paul, jeg har en grå firehjulstrekket, en Audi, så kan vi spise sammen.
- Julie rekker ham kassalappen og kaster et blikk på kun-

dene bak ham som, fordi de har måttet vente, skuler stygt på henne. Hun burde være på vakt, de kunne klage til sjefen, og han ville benytte seg av det til å be henne om visse tjenester.

Hun vet ennå ikke om hun kommer til å gå bort til den firehjulstrekkeren i felt P om en stund. Hvem vet om ikke også denne mannen vil be om den slags tjenester? På den annen side, på en parkeringsplass midt på lyse dagen kan det da ikke skje noe galt. Og han var litt søt der han strevde med innkjøpene som nybegynner i singelfaget.

Det er den siste arbeidsdagen før tre ukers ferie, det kan hun jo feire. Det vil være en velkommen forandring fra å slå i hjel to timer på kjøpesenteret. Hun kan jo ikke dra hjem fordi hun ikke har råd til bensin, og må spare bilen så mye som mulig. Hun har riktignok en bok i bagen, den siste hun har lånt på biblioteket, men hvordan skal hun få lesere i all støyen? Personalrommet er nitrist, uten vinduer, og mannfolkene fra kjøttdisken pleier å være så grove at det halve kunne vært nok.

Og med en Audi firehjulstrekker har han sikkert penger nok til å spandere et måltid på en god restaurant. Det vil gi henne litt fett på sidebeina, litt å tære på når slutten av måneden kommer. Den kommer til å bli vanskelig.

Som alltid ...